

بسمه تعالی

نقش و جایگاه سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری
برای مدیریت توسعه و تامین مواد اولیه صنایع چوب و کاغذ کشور
اولین همایش ملی تأمین مواد اولیه صنایع چوب و کاغذ کشور - دانشگاه گرگان
سخنران: دکتر شمس‌ا... شریعت‌نژاد (قائم مقام ریاست سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور)

باسلام و عرض ارادت به حضار محترم و با آرزوی توفیق برای برگزار کنندگان همایش لازم می‌دانم قبل از پرداختن به سیاستها و برنامه‌های سازمان در خصوص توسعه و تامین مواد اولیه سلولزی عرایضم را با مقدمه‌ای آغاز نمایم:

وظیفه سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری براساس قانون حفاظت، احیاء و توسعه، اصلاح و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور است و با توجه به گستره وسیع این منابع که وسعتی حدود ۸۳ درصد از مساحت حدود ۱۶۳ میلیون هکتاری کشورمان را در بر می‌گیرد و نظر به شرایط اقتصادی، اجتماعی و سیاسی حاکم بر کشور تحقق کامل اهداف سازمانی با موقعیت فعلی کاری بس دشوار و شاید غیر ممکن است لیکن در حد بضاعت با ملحوظ داشتن شرایط حاکم بر سازمان دستیابی به اهداف بصورت نسبی ممکن و قابل قبول بوده است. حضار محترم مستحضرنند که دو برابر شدن رشد جمعیت از سال ۱۳۴۵ لغایت حال و توقعات ناشی از رشد جدای از رشد آزمندیها و توسعه نیافتگی متناسب و عدم توسعه پایدار کشور در ابعاد مختلف مشکلات عدیده و جدیدی را به عنوان عوامل تخریب از جهات کمی و کیفی بر منابع طبیعی تحمیل کرده است. با افزایش حساسیت‌های بین‌المللی که می‌توان نقطه عطف آن را از کنفرانس ریو نامید. ملاحظات زیست محیطی و نگاه به منابع طبیعی با دقت بیشتری صورت گرفت و یشریت دریافت که خود عنصر اصلی منابع طبیعی است که می‌باید برای حفاظت و حیات خود از این منابع براساس دانایی و شناخت بهره‌برداری نماید.

- سیاست‌های ابلاغی نظام جمهوری اسلامی ایران در حوزه منابع طبیعی تاکید بر این نکته دارد:
- ایجاد عزم ملی بر احیای منابع طبیعی تجدید شونده و توسعه پوشش گیاهی برای حفاظت و افزایش بهره‌وری مناسب و سرعت بخشیدن به روند تولید این منابع و ارتقاء بخشیدن به فرهنگ عمومی و جلب مشارکت مردم در این زمینه.
 - شناسایی و حفاظت آب و خاک و ذخایر ژنتیکی و جانوری و بالا بردن غنای حیاتی خاک‌ها و بهره‌برداری بهینه براساس استعداد منابع و حمایت موثر از سرمایه‌گذاری در آن.
 - اصلاح نظام بهره‌برداری از منابع طبیعی و مهار عوامل ناپایداری این منابع و تلاش برای حفظ و توسعه آن گسترش تحقیقات کاربردی و فن‌آوریهای زیست محیطی و ژنتیکی و اصلاح گونه‌های گیاهی و حیوانی متناسب با شرایط محیطی ایران و ایجاد پایگاه‌های اطلاعاتی و تقویت آموزش و نظام اطلاع‌رسانی.

سیاستهای کلی ابلاغی مقام معظم رهبری به اهداف کلی زیر توجه دارد:

- الف: اشاعه فرهنگ منابع طبیعی و اخلاق زیست محیطی
- ب: سازگاری توسعه با استعدادهای بالقوه منابع طبیعی و حفظ تنوع زیستی

ج : حفاظت، احیاء توسعه و بهره برداری پایدار از منابع طبیعی

ه : توانمندسازی ساختار منابع طبیعی و زیست محیطی کشور

بدیهی است تحقق و یا پیشرفت در موارد ذکر شده دقیقاً در راستای دستیابی به اهداف پنج گانه سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری می باشد. هر چند با اتکا به این ابلاغیه سازمان توانسته است در برنامه چهارم توسعه کشور مصوبات قانونی مترقی را در دولت و مجلس شورای اسلامی داشته باشد اما اجرای بسیاری از این مصوبات که می باید مورد عنایت نهادهای برون سازمانی می بود علیرغم پیگیریها بدون هیچگونه اقدامی مانده است.

از جمله آن:

ماده ۶۰ قانون برنامه: دولت موظف است به منظور تقویت و توانمندسازی ساختارهای مرتبط با محیط زیست و منابع طبیعی کشور ساز و کارهای لازم را جهت گسترش آموزشهای عمومی تخصصی محیط زیست در کلیه واحدهای آموزشی و مراکز آموزش عالی، حمایت در سرمایه گذاری در بخش محیط زیست و منابع طبیعی، ایجاد تقویت ساختارهای مناسب برای فعالیتهای زیست محیطی، در دستگاههای اثرگذار بر محیط زیست، تنظیم و برقرار نماید.

ماده ۵۶: دولت مکلف است در پایان سال اول برنامه، به منظور شکل دهی منظومه آمار ملی و مکانی کشور نسبت به تهیه برنامه ملی آمار مبتنی بر اصلاح و تقویت نهاد مدیریت اطلاعات و آمار ملی کشور استانداردها، ضوابط تولید و ارائه آمارهای ثبتی، تقویت و ایجاد پایگاه های اطلاعات آماری و اطلاع رسانی، ارتقای فرهنگ آماری، چگونگی تعامل دستگاهها و راهبری و هماهنگ سازی و ...

آنچه که در این بندها و بندهای ۵۸ و ۵۹ و ۶۴ و ۶۸ و ۶۹ و ۷۰ و ... و موادی از قانون برنامه سوم که در برنامه چهارم ابقا شده است به عنوان مواد قانونی قطعاً لازم الاجراست اما اینکه بررسی شود چه میزان اجرایی شده و موانع عرصه اجرا چه بوده است و ارزیابی بیطرفانه ای صورت گیرد تا امکان سیاستگذاری درست و برخورد مناسب ممکن شود عملاً صورت نمی گیرد. البته سازمان جنگلها و مراتع به سهم خود عدم اجرا و موانع آن را به مقامات ذیربط بدفعات منعکس کرده است چرا که تحول در برنامه ریزی صورت نگرفته و اولویتها بدون نگاه بخشی و توسط افراد فرابخشی و بر اساس اصولی از پیش تعریف و تعیین شده صورت پذیرفته است که از جمله آن موضوع توسعه ناموزون صنایع چوب در کشور بدون توجه به منابع تامین آن است که از همین رویه تبعیت نموده است که در این فرصت محدود از شرح و بسط سایر موارد ذکر شده پرهیز نموده و موضوع مقاله را شاهد مثال می آورم. برای توسعه صنایع چوب می باید به ملزومات آن که عبارت است از مواد اولیه و بازار مصرف فکر کرد. بازار مصرف با توجه به پایین بودن سهم سرانه مصرف چوب در کشور (۸ / ۰ بدون احتساب مصرف سوخت) در مقایسه با متوسط جهانی (۴ / ۰ متر مکعب) وجود دارد، اما آیا برای تامین مواد اولیه مورد نیاز این صنایع فکری شده است؟ برای پاسخگویی به این سوال ناچار به ارایه برخی آمار از وضع موجود می باشم:

براساس نقشه پوشش گیاهی تهیه شده بوسیله دفتر مهندسی و مطالعات سازمان جنگلها با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰ برای خارج از شمال و ۱:۲۵۰۰۰ برای شمال کشورمان دارای ۱۴/۲ میلیون هکتار

جنگل با تاج پوشش بالای ۵ درصد و ۱۱/۰۷ میلیون هکتار جنگل با تاج پوشش بالای ۱۰ درصد می باشد.

مساحت درختچه زارها و بیشه ها ۲/۵۵ میلیون هکتار و مراتع ۸۶ میلیون هکتار و اراضی بیابانی ۳۲/۵۸ میلیون هکتار می باشد.

بر اساس اطلاعات حاصل از طرح جامع مقدماتی جنگلهای شمال و ارزیابی های بعدی:

-در مساحت ۱/۸۴۷ میلیون هکتاری جنگلهای شمال ۳/۳۶۸ میلیون واحد دامی بعلاوه ۱/۴۲۷ میلیون واحد دامی بصورت کتول و حدود ۳۰ هزار واحد دامداری و ۷۴ هزار خانوار جنگل نشین که ۱۰۰۶۲ خانوار در آبادیهای کمتر از ۲۰ خانوار می باشند وجود دارند که قبل از بهره برداری و اجرای طرح جنگلداری لازم است ساماندهی شوند. بر اساس اطلاعات موجود میزان فرسایش خاک در سطح ۱۲۵ میلیون از حوزه های آبخیز کشور بطور متوسط سالانه حدود ۳۰-۲۵ تن در هکتار و متوسط سالیانه رسوب معادل ۱۰ تن در هکتار است.

اندازه گیری ایستگاههای هیدرومتری و همچنین عمق یابی مخازن تعدادی از سدهای بزرگ و مهم کشور میزان رسوب وارده به سدها را معادل ۲۳۶ میلیون متر مکعب در سال برآورد نموده است. قصد ندارم به تهدیدات و تنگناها در مدیریت منابع طبیعی کشور بپردازم بلکه می خواهم عرض کنم بهره برداری از منابع در شرایط موجود بیش از توان این منابع صورت می گیرد.

بر اساس گزارش مرکز آمار مساحت اراضی زراعی در کشور ۱۷۶۶۵۱۹۸ هکتار می باشد که سالیانه حدود ۴۵۵۰۱۴۲ هکتار آن آیش می ماند و مساحت باغات و قلمستانهای کشور ۴۶۸۰۳۴ هکتار است. بر اساس همین گزارش متوسط مساحت مالکانه در بخش زراعت ۴/۵ هکتار و در بخش باغات حدود ۳ هزار متر مربع است. بدیهی است در صورتیکه منابع آبی که عمده ترین عامل محدودیت توسعه در بخش کشاورزی است وجود نمی داشت حداقل امکان تبدیل اراضی دیم کم بازده که سطح وسیعی را به خود اختصاص داده است به کشت آبی و باغ و زراعت چوب میسور بود. لیکن با وجود اینکه کشورمان دارای ۱/۳ متوسط جهانی ریزش جوی و در عین حال بیش از سه برابر تبخیر متوسط جهانی را دارد باید بپذیریم در این رابطه نمی توان چندان انتظار توسعه داشت بنا براین رقابت در انتخاب نوع کشت با توجه به ملاحظات بازار و اهمیت محصول از نگاه برنامه ریزان کلان کشور بسیار بالاست.

تامین مواد اولیه صنایع سلولزی عملاً از جنگلهای طبیعی و دست کاشت و زراعت چوب و باغات و قلمستانها و واردات صورت گرفته است. بدیهی است احتمال تامین مواد اولیه از سایر منابع دور از ذهن نمی باشد لیکن سهم آنان قطعاً قابل توجه نمی باشد.

اما سهم جنگلهای طبیعی:

با توجه به آهنگ کاهش برداشت از جنگلهای شمال کشور که با هدف ارتقاء سطح حفاظتی و رعایت اصل مستمر تولید چوب، ملاحظات اجتماعی و اقتصادی و افزایش ضریب موفقیت طرحهای جنگلداری صورت پذیرفته است و با توجه به اینکه سهم جنگلها در تامین مواد اولیه بالاترین میزان نشانه گذاری ۲/۳ میلیون متر مکعب در سال بوده است. آهنگ افزایش صنایع چوبی و نیاز به مواد اولیه سلولزی در کشور نه اینکه کاهش را نشان نمی دهد علیرغم مکاتبات سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری از سال ۱۳۷۵ همچنان رو به تزاید است.

نگاه بخشی به توسعه بدون نگرانی به تبعات ناشی از عدم امکان تامین مواد اولیه از ناحیه دستگاههای صادر کننده موافقت اصولی و ریسک بالای سرمایه گذاری برای بخش خصوصی که بعضاً با محدودیتها آشنا می‌باشند سوابقی را در ذهن متبادر می‌نماید که آیا وامهای کم بهره و حجم قابل توجه آن برای این قبیل صنایع و یا اراضی ملی اختصاص داده شده ریسک سرمایه گذاری را آنقدر کاهش داده که حتی با وجود ورشکستگی صنعت می‌تواند سود ده باشد؟!

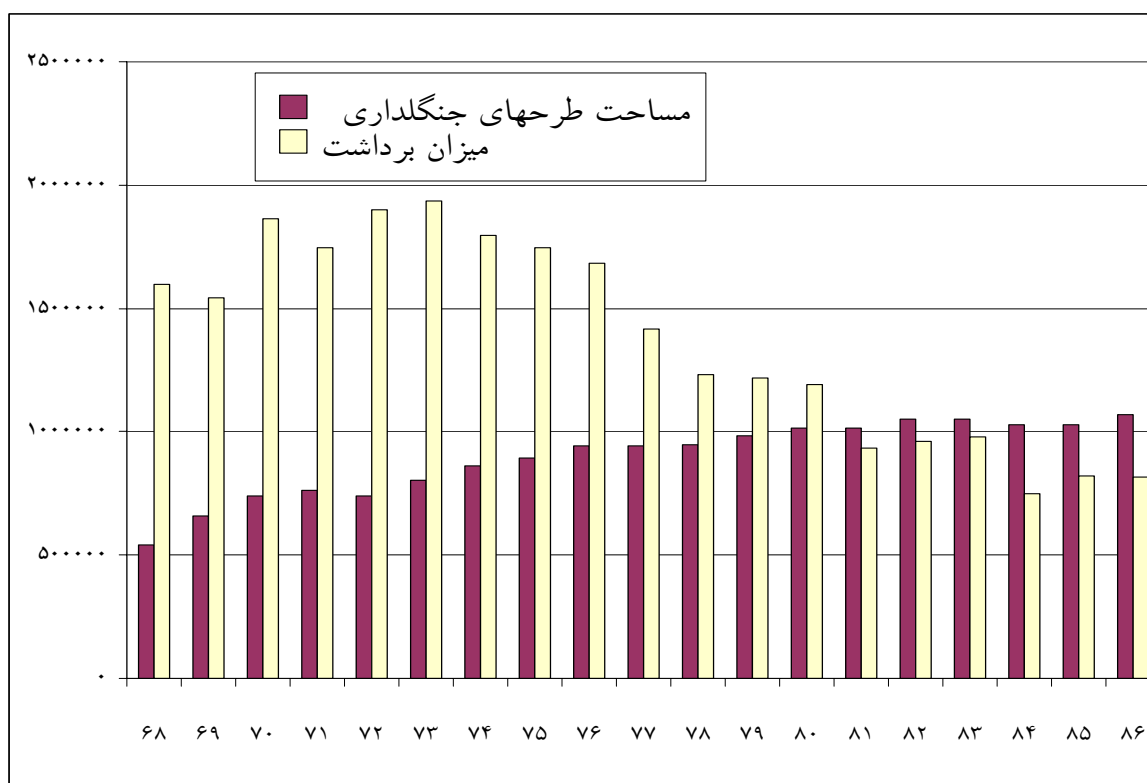
در چشم انداز افق ۱۴۰۴ می‌توان دریافت امکان افزایش برداشت از جنگلها در چارچوب طرحهای جنگلداری به شکل خوش بینانه کمتر از ۱۰۰۰۰۰۰ مترکعب خواهد بود. چرا که بدون دفع عوامل تخریب و تهدیدات روز افزون امکان اجرای طرحهای جنگلداری و یا عبارتی مدیریت علمی جنگلهای شمال ممکن نیست. از سایر جنگلهای کشور که در سیاستهای سازمان بعنوان جنگلهای حفاظتی اعلام شده و نگاه بهره برداری از آنها با توجه به فشار عوامل تخریب ممکن نخواهد بود.

جدول مساحت طرح و میزان برداشت طی سالهای ۶۸ تا ۸۶

ردیف	سال اجرا	مساحت طرحهای جنگلداری (هکتار)	میزان برداشت (متر مکعب)	میزان برداشت در هکتار (متر مکعب)
۱	۶۸	۵۴۱۷۳۹	۱۵۹۷۷۵۲	۲۰۹
۲	۶۹	۶۵۹۶۴۵	۱۵۴۴۳۵۶	۲۰۳
۳	۷۰	۷۳۹۳۵۷	۱۸۳۵۱۶۴	۲۰۵
۴	۷۱	۷۶۰۹۱۹	۱۷۴۵۸۲۱	۲۰۴
۵	۷۲	۷۳۹۲۱۶	۱۸۹۷۹۸۱	۲۰۴
۶	۷۳	۸۰۵۴۷۲	۱۹۳۶۱۸۰	۲۰۴
۷	۷۴	۸۶۱۸۴۹	۱۷۹۵۱۲۸	۲۰۱
۸	۷۵	۸۹۲۲۷۰	۱۷۴۴۶۱۷	۲۰۰
۹	۷۶	۹۴۴۷۸۵	۱۶۸۵۱۷۵	۱۰۸
۱۰	۷۷	۹۴۵۰۰۵	۱۴۱۵۰۹۲	۱۰۵
۱۱	۷۸	۹۴۷۸۰۵	۱۲۳۱۸۱۰	۱۰۳
۱۲	۷۹	۹۸۲۴۴۷	۱۲۱۸۶۶۱	۱۰۲
۱۳	۸۰	۱۰۱۵۵۶۹	۱۱۹۳۲۹۶	۱۰۲
۱۴	۸۱	۱۰۱۵۵۶۹	۹۳۶۱۶۳	۰۰۹
۱۵	۸۲	۱۰۵۰۰۰۰	۹۶۱۰۰۰	۰۰۹
۱۶	۸۳	۱۰۵۰۰۰۰	۹۷۹۱۴۵	۰۰۹
۱۷	۸۴	۱۰۳۰۰۰۰	۷۵۰۰۰۰	۰۰۷
۱۸	۸۵	۱۰۳۰۰۰۰	۸۲۲۰۰۰	۰۰۸
۱۹	۸۶	۱۰۷۰۰۰۰	۸۱۵۰۰۰	۰۰۸

میزان برداشت طرحهای جنگلداری به تفکیک نوع مجری در سال ۱۳۸۶

نوع مجری	تعداد مجری	میزان برداشت (متر مکعب)	درصد میزان برداشت
دولتی	۱۲	۵۳۷۶۹۰	۶۶
خصوصی	۱۹	۲۰۰۸۵۶	۲۴٫۶
تعاونی	۱۹	۷۷۰۷۹	۹٫۴
جمع کل	۵۰	۸۱۵۶۲۵	۱۰۰

سهم باغات و قلمستانها:

هر چند در طول سالهای دهه هفتاد با کاهش برداشت از جنگلها و افزایش قیمت چوب و رشد صنایع تخته چوب شاهد توسعه صنوبرکاریها و برداشت بمراتب بیشتر از باغات می‌باشیم اما این تولیدات برای دراز مدت قابل اتکا نمی‌باشند. چرا که عمده درختان برداشت شده مسن و در سنین دیر زیستی (بعضاً بیش از ۵۰ سال) بوده‌اند که در پیرامون باغات و مزارع غرس شده و یا درختان میوه ده پیر و یا سرما زده بوده‌اند. فلذا به استمرار تولید آنها نمی‌توان امید داشت و باید بپذیریم این تولیدات تا هم اکنون باعث نجات این صنایع شده است و قطعاً می‌توان پیش بینی کرد که روند تولید از محل باغات از سال آینده بشدت نزولی خواهد بود.

سه‌م زراعت چوب:

زراعت چوب عنوان پروژه ای است که به توسعه کشت گونه های سریع الرشد چوبده در اراضی شخصی افراد اطلاق می‌شود. باید پذیرفت عمده ترین مانع توسعه این فعالیت در کشور ما محدودیت شدید منابع آبی و قابل رقابت نبودن این فعالیت در مقایسه با سایر کشتهای زراعی خصوصا از نظر دیر بازده ای و نداشتن درآمد سالیانه است. بویژه اینکه سهم متوسط هر نفر باغ کمتر از ۳۰۰۰ متر مربع است و اصولا این قبیل فعالیت کمتر مورد عنایت برنامه ریزان بخش در مقایسه با سایر فعالیتهای زراعی و باغی است.

در یک جمع بندی کلی باید گفت هر چند در خصوص معرفی ارقام سریع الرشد تا اندازه ای برای برخی مناطق با استعدادهای بیشتر موفق بوده ایم و با توجه به اینکه قادر به دریافت تسهیلات کم بهره با بازپرداخت در زمان طولانی تر شده ایم و اینکه توانستیم برخی از مصرف کنندگان بزرگ را ترغیب به تضمین خرید بنمائیم لیکن توسعه زراعت چوب به زعم دست اندرکاران زیر بخش منابع طبیعی می‌تواند تنها منبع مورد انتظار برای تامین مواد اولیه صنایع سلولزی باشد البته این موضوع تنها با نگاه زیر بخشی مطرح می‌شود (جدول عملکرد زراعت چوب طی سالهای ۸۴ لغایت ۸۶).

بر اساس مطالعه انجام شده در خصوص سطح زراعت چوب در استان گیلان که با احتساب صنوبرکاریهای سازمان تحت عنوان Reforestation صورت پذیرفت موید رشد تقریبا نزدیک به دو برابر در طول پنج سال گذشته است. لازم به توضیح است که استان گیلان از نظر رشد سطحی صنوبرکاری و مساحت در کشور دارای رتبه اول است (طول سن صنوبرکاریهای استان گیلان در کلاسه های ۵ ساله).

سن درخت	درصد
۰-۵	۴۲.۰۳
۵-۱۰	۲۷.۹۲
۱۰-۱۵	۱۰.۸۵
۱۵-۲۰	۷.۸۱
۲۰-۲۵	۵.۴۱
بزرگتر از ۲۵	۵.۹۸

با توجه به سطح کل طرحهای جنگلداری فعال در سال ۸۶ (۱۰۷۰۰۰۰ هکتار) بطور متوسط سالانه حدود ۰،۸ متر مکعب در هکتار برداشت صورت گرفته است.

از کل میزان برداشت فوق ۷۵ درصد برداشت از عرصه های احیائی جهت جنگلکاری و برشهای اصلاحی بهداشتی و درختان ریشه کن و افتاده و سرپا خشک بوده و ۲۵ درصد مربوط به مناطق تولیدی می باشد.

کل امکان برداشت مصوب طرحها حدود ۱۲۵۰۰۰۰ مترمکعب می باشد که به دلایل ذیل از قبیل بازنگری طرح، عدم نشانه گذاری سهمیه به دلیل حضور دام و دامدار، عدم انجام تعهدات میزان فوق انجام نمی گیرد.

عملکرد زراعت چوب طی سالهای ۸۴ تا ۸۶

۸۶			۸۵			۸۴			سال طرح
درصد	عملکرد	مصوب	درصد	عملکرد	مصوب	درصد	عملکرد	مصوب	
۸۹	۱۰و۵	۱۱و۸	۱۱۳	۱۳و۳	۱۲و۱	۹۷	۱۴و۴	۱۴و۸	توسعه زراعت چوب

سهم واردات:

در طی چند سال اخیر سالیانه حدود ۱۰۰۰۰۰۰ متر مکعب چوب از انواع مختلف به کشور وارد شده است. عمده چوبهای وارد شده سوزنی برگ و از انواع چهار تراش می باشد و مبدا اغلب آنها کشور روسیه است و بر اساس قانون جدیدی که در سال گذشته به تصویب رساندند، طی چند سال آینده با افزایش تدریجی تعرفه گمرکی از صادرات چوب کار نشده جلوگیری می کنند. این در حالی است که بیش از ۷۰٪ از نیاز صنایع چوبی کشور به چوبهای هیزمی و یا چوبهای کم قطر و یا نا مرغوب و معمولاً گرد می باشد تامین این قبیل چوب آلات که دارای ارزش پایین و هزینه ترانسپورت بالاست از منابع تولیدی خارج از کشور عملاً غیر اقتصادی است و با توجه به اینکه فرآورده های صنعتی برخوردار از مواد اولیه نامرغوب و با اقطار پایین در دنیا مواد اولیه را از فواصل به شعاع حدود ۲۵ کیلومتری تأمین می نمایند تولیدات با مواد اولیه وارداتی با توجه به هزینه تمام شده قادر به رقابت در بازار نخواهند بود.

لازم به ذکر است با وجودیکه بخش قابل توجهی از دارندگان موافقت اصولی احداث این قبیل صنایع (بویژه تخته خرده چوب) مشروط به تامین مواد اولیه از خارج از کشور موافقت اصولی اخذ نموده اند لیکن تا کنون موفق به واردات کمترین میزان مواد اولیه مورد نیاز خود نشده اند بر اساس آمار (انواع چوب آلات ورودی طی سالهای ۸۴ و ۸۵) سهم واردات هیزم و چوبهای غیر چهار تراش در سالهای گذشته در حد صفر پایین بوده است تنها در طول سالهای اخیر چوب و کاغذ مازندران موفق به وارد کردن چند پارتی چوب از گونه توس شده است که آن هم در سه سال اخیر متوقف شده است در خصوص تامین چوب بصورت چپس نیز تا کنون هیچگونه تجربه ای علیرغم کمبود شدید منابع سلولزی وجود ندارد.

در سال جدید میلادی وارد کنندگان شاهد افزایش چشمگیر تعرفه گمرکی انواع چوب بویژه چوبهای گرد کار نشده از کشور روسیه بودند که قطعاً در آینده نیز دنبال خواهد شد.

دولت روسیه که منابع غنی چوب را در اختیار دارد علاقمند به همکاری و تعامل با ایران در رابطه با تهیه و حمل و صادرات به ایران میباشد که تا کنون با وجود همه دید و بازدید های انجام شده و تفاهم نامه های تنظیم شده نتیجه قابل قبولی نداشته است که البته همچنان می تواند از جمله موضوعات

قابل پیگیری باشد. فلذا به نظر می‌آید به توسعه این صنعت با تکیه بر منابع چوب خارج از کشور نمی‌توان دل خوش داشت.

سایر منابع:

استفاده از بازیافت در حدی که موجب افت بالای کیفیت تولیدات نشود از جمله منابعی است که در سالهای اخیر خصوصا در صنایع کاغذ معمول شده است و تعیین سهم آن در تامین مواد اولیه با توجه به محدودیتهای مختلف جای بررسی و مطالعه دارد. استفاده از باگاس نیشکر و منابع سلولزی حاصل از مزارع نیز منابع قابل مطالعه می‌باشند با توجه به اینکه تا کنون استفاده از آنها در حد آزمایشگاهی بوده است. در این قسمت طرح این نکته را لازم می‌دانم هر چند در طی چند سال اخیر افت بالای مصرف چوب در صنایع به جهات مختلف کاهش یافته است اما بر اساس گزارش دفتر بهره برداری و صنایع چوب ارتقا سیستم تولید و کاهش مستمر افت با هدف مصرف بهینه چوب می‌تواند یکی از منابع باشد.

جمع بندی نهایی میزان تولید و میزان مصرف و مقدار کمبود چوب در کشور بر اساس اطلاعات مندرج در جداول وضعیت مصرف و تولید و کمبود چوب در سال ۸۶ حکایت از میزان ۴۲۷۰۰۰۴ متر مکعب مصرف می‌نماید که از این میزان ۹۱۵۰۰۰ متر مکعب از جنگلهای طبیعی و ۲۳۹۵۰۰۴ متر مکعب از صنوبر کاریها و تولیدات باغی و ۹۶۰۰۰۰ متر مکعب از محل واردات دارد. این در حالی است که ظرفیت اسمی صنایع موجود ۵۷۶۲۸۴۲ متر مکعب بدون احتساب ۸ صنعت در دست احداث که همگی آنها از جمله صنایع تبدیل اولیه می‌باشند که با راه اندازی آنها ظرفیت اسمی به ۷۲۸۷۸۴۲ متر مکعب ارتقا خواهد یافت با توجه به اینکه صرفا صنایع فعال با کمبود ۱۴۹۲۸۳۸ متر مکعب مواجهند فلذا باید برای تامین ۳۰۲۷۸۳۸ متر مکعب مواد اولیه مورد نیاز صنایع چوب کشور قبل از ورود تقاضاهای جدید فکر کرد. (جداول وضعیت مصرف و تامین و کمبود چوب کشور در سال ۱۳۸۶).

وضعیت مصرف و کمبود چوب در کشور (سال ۸۶)

ردیف	محل مصرف	تعداد	ظرفیت اسمی مصرف چوب متر مکعب	مصرف چوب در سال ۸۶ متر مکعب	کمبود چوب
۱	صنایع تبدیل اولیه	۶۵	۳۲۰۲۸۴۲	۱۸۱۰۰۰۴	۱۳۹۲۸۳۸
۲	صنایع کوچک روکش و تخته لایه	۲۰۴	۲۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰
۳	کارگاههای تبدیل ثانویه	۵۸۳۰۸	۱۷۰۰۰۰۰	۱۷۰۰۰۰۰	-
۴	ساختمانی، مخابرات، تبری و تونلی، برق	-	۶۶۰۰۰۰	۶۶۰۰۰۰	-
۵	واحدهای تبدیل اولیه در دست احداث	۸	۱۵۳۵۰۰۰	-	۱۵۳۵۰۰۰
جمع کل (بدون احتساب ۸ واحد در دست احداث)			۵۷۶۲۸۴۲	۴۲۷۰۰۰۴	۱۴۹۲۸۳۸

- ۱- چوب و کاغذ غرب با ظرفیت تولید ۵۰۰۰۰ تن در سال (۱۵۵۰۰۰ متر مکعب مصرف چوب)
- ۲-MDF آراین شیمی با تولید ۱۰۵۰۰۰ متر مکعب (۲۱۰۰۰۰ متر مکعب مصرف چوب)
- ۳-MDF نکا چوب با تولید ۷۵۰۰۰ متر مکعب (۱۵۰۰۰۰ متر مکعب مصرف چوب)
- ۴-MDF برتر با تولید ۷۵۰۰۰ متر مکعب (۱۵۰۰۰۰ متر مکعب مصرف چوب)
- ۵-MDF صنایع چوب فشرده خزر با تولید ۹۰۰۰۰ متر مکعب (۱۸۰۰۰۰ متر مکعب مصرف چوب)
- ۶-MDF راهان توان (شرکت فیبر فشرده فارسیان) زنجان با تولید ۷۵۰۰۰ متر مکعب (۱۵۰۰۰۰ متر مکعب مصرف چوب)
- ۷-MDF شرکت منصور گیلان با تولید ۲۱۰۰۰۰ متر مکعب (۴۲۰۰۰۰ متر مکعب مصرف چوب)
- ۸- فیبر برتر شمال با ظرفیت تولید ۶۰۰۰۰ متر مکعب (۱۲۰۰۰۰ متر مکعب مصرف چوب)

وضعیت مصرف چوب در کشور (سال ۸۶)

جمع کل	غیر جنگلی		جنگلی		نوع چوب محل مصرف
	درصد	حجم	درصد	حجم	
۱۸۱۰۰۰۴	۶۳	۱۱۴۰۹۳۵	۳۷	۶۶۹۰۶۹	صنایع تبدیل اولیه
۱۰۰۰۰۰	۷۵	۷۵۰۰۰	۲۵	۲۵۰۰۰	صنایع کوچک روکش و تخته لایه
۱۷۰۰۰۰۰	۹۰	۱۵۳۳۶۲۳	۱۰	۱۶۶۳۷۷	صنایع تبدیل ثانویه
۶۶۰۰۰۰	۹۲	۶۰۵۴۴۶	۸	۵۴۵۵۴	مصارف تیری ، تونلی، مخابرات، ساختمانی
۴۲۷۰۰۰۴	۷۹	۳۳۵۵۰۰۴	۲۱	۹۱۵۰۰۰	جمع کل

محل تامین چوب

جمع کل	واردات چوب و فرآورده های چوبی	صنوبر و تولیدات باغی	تولید از جنگلهای شمال
۴۲۷۰۰۰۴	۹۶۰۰۰۰ (/۲۳)	۲۳۹۵۰۰۴ (/۵۶)	۹۱۵۰۰۰ (/۲۱)

سرانه چوب کشورهای پیشرفته ۰/۷، سرانه چوب جهانی ۰/۴، سرانه چوب ایران ۰/۰۸ متر مکعب (بدون احتساب مصرف سوخت)

الزامات حفاظت احیا و اصلاح و توسعه و بره برداری از منابع طبیعی با هدف حداقل حفظ میزان تولید فعلی برای سالهای آینده و افزایش تولید از سایر منابع:

- اشاعه فرهنگ منابع طبیعی با مشارکت همه دستگاهها و اصلاح نگرش سیاستگذاران و برنامه ریزان
- ارتقای ساختار تشکیلاتی سازمان متناسب با وظایف سازمانی
- تسریع در تصویب قانون جامع منابع طبیعی و ابخیزداری کشور
- تسریع در تهیه سند آمایش سر زمین بر اساس استعدادهای بالقوه منابع طبیعی

- اعمال مدیریت یکپارچه منابع طبیعی در حوزه های ابخیز
- تسریع در حذف عوامل تخریب منابع طبیعی
- تعیین ارزشهای اقتصادی وزیست محیطی
- تامین و اصلاح هرم نیروی انسانی سازمان جنگلها مراتع و آبخیزداری
- ایجاد زمینه برای مشارکت سرمایه گذاران بویژه صاحبان صنایع با هدف توسعه کشت گونه های مورد نیاز بخش صنعت
- تامین منابع مالی و امکاناتی مناسب برای سازمان
- توسعه و توانمند سازی تشکلهای منابع طبیعی
- ترویج یافته های تحقیقاتی و توسعه تحقیقات کاربردی
- ایجاد سیاستهای انگیزشی برای شاغلین در عرصه منابع طبیعی
- امکان تضمین خرید وبیمه زارعین تولید کننده منابع سلولزی توسط صاحبان صنایع چوبی بزرگ و دولت
- ایجاد سامانه پایش وارزیابی وضعیت منابع طبیعی و آثار فعالیتهاى اجرایی
- ایجاد سازو کار مناسب برای بهره گیری از امکانات فنی واعتباری معاهدات بین المللی
- اعمال سیاستهای تشویقی و تنبیهی با هدف ارتقا کیفیت تولید و مصرف بهینه چوب .
- پرهیز از صدور هر گونه موافقت اصولی جدید بویژه برای صنایع با نیاز چوبی بالا
- توسعه تولید کالاهای جانشین
- فراهم کردن تسهیلات بیشتر در خصوص واردات